

הארת לידת רבקה (בראשית כב:כ-כד)

A Daughter is Born...Back Home (Gen. 22:20-24)

(יט) וישב אברהם אל-נעריו ויקמו וילכו יחדו אל-באר שבע וישב אברהם בבאר שבע:
 (כ) ויהי אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גסה הוא בנים לנחור אחיך: (כא) את-עוין בכורו ואת-בזו אחיו ואת-קמואל אבי ארם: (כב) ואת-כשד ואת-חזו ואת-פלדש ואת-ידלף ואת בתואל: (כג) ובתואל ילד את-רבקה שמנה אלה ילדה מלכה לנחור אחי אברהם: (כד) ופילגשו ושמה ראומה ותלד גסה הוא את-טבח ואת-גחם ואת-תחש ואת-מעכה:
 (א) ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה וישבע שנים שני חיי שרה: (ב) ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבנותה:

So Abraham returned to his young men, and they rose up and went together to Beersheba. Abraham lived at Beersheba.

It happened after these things, that it was told Abraham, saying,

“Behold, Milcah, she also has borne children to your brother Nahor:

Uz his firstborn, Buz his brother, Kemuel the father of Aram,
 And Kesed, Hazo, Pildash, Jidlaph, and Bethuel.”

Bethuel fathered Rebekah.

These eight Milcah bore to Nahor, Abraham’s brother.

His concubine, whose name was Reumah, also bore

Tebah, Gaham, Tahash, and Maacah”

Sarah lived one hundred twenty-seven years. This was the length of Sarah’s life.

Sarah died in Kiriath Arba the same is Hebron, in the land of Canaan. Abraham came to mourn for Sarah, and to weep for her.

(1) ר' סעדיה גאון פירוש בראשית ל"ב:כ"א

(כא-כד) ופירט את שמות {הבנים}, בגלל כמה דברים. א. כדי שנדע שנחור הוליד שנים עשר בנים, כנגד י"ב השבטים שהיו עתידים להיולד לאברהם מיעקב, וכמו שהללו, שמונה מהם היו מבנות חורין וארבע מן השפחות, כך אלה, ח' ממלכה, בת חורין, וד' מהפילגש, ראומה.

ב. ועוד, כדי שיהיה בזה שורש והקדמה לנשואי יצחק עם רבקה.
 ג. ועוד, להודיענו את יחסו של איוב ומשפחתו, שהיה מארץ עוץ,

ד. ולהודיענו {ממשפחת} מי היה אותו מחבריו, שדיבר אליו דברים נכונים, אליהוא בן ברכאל. והנאמר שם ממשפחת רם, ר"ל ממשפחת אברם, בהשמטת 'אב', כאמור איש ימיני – בנימיני, בהשמטת 'בין', וכאמרו: שלמן בית ארבאל, וכוונתו: שלמנאסר, השמיט 'אסר', וכאמרו נצרים באו מארץ המרחק – נבוכדנצרים, בהשמטת 'נבוכד' וכדומה לזה מן הקיצורים.

(2) ר' יוסף בכור שור בראשית ל"ב:כ'

הנה ילדה מלכה גם היא – נראה שאף היא היתה עקרה ונפקדה, ובשרוהו לאברהם. ומפני שידע שהיו להם בנים ובנות, שלח שם לקחת אשה לבנו.

3) בראשית פרק מו, ה-כז

(ה) ויקם יעקב מבאר שבע וישאו בני ישראל את יעקב אביהם ואת טפם ואת נשיהם בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אתו: (ו) ויקחו את מקניהם ואת רכושם אשר רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו: (ז) בניו ובני בניו אתו בנותו ובניו וכל זרעו הביא אתו מצרימה: (ח) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו בלד יעקב ראובן: (ט) ובני ראובן חנוך ופלוה וחרון וכרמי: (י) ובני שמעון ימואל וימין ואחד ויכין ויצחור וישאול בן-הקנענית: (יא) ובני לוי גרשון וקחתי ומררי: (יב) ובני יהודה ער ואונן ושלה ופרץ ורחל וימת ער ואונן בארץ כנען ויהיו בני-פרץ חצרן וחמול: (יג) ובני יששכר תולע ופועה וזב ושמרון: (יד) ובני זבולון סרד ואלון ויחלאל: (טו) אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו כל-נפש בניו ובנותיו שלשים ושלש: (טז) ובני גד צפון וחגי ושיני ואצבן ערי וארודי ואראלי: (יז) ובני אשר ימנה וישוה וישוי ובריעה ושרח אחרם ובני בריעה חבר ומלכיאל: (יח) אלה בני זלפה אשר-נתן לבן ללאה בתו ותלד את-אלה ליעקב שש עשרה נפש: (יט) בני רחל אשת יעקב יוסף ובנימן: (כ) וילד ליוסף בארץ מצרים אשר ילדה לו אסנת בת-פוטו פרע כהן אן את-מנשה ואת-אפרים: (כא) ובני בנימן בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן אחי וראש מפים וחפים וארד: (כב) אלה בני רחל אשר ילד ליעקב כל-נפש ארבעה עשר: (כג) ובני-דן חשים: (כד) ובני נפתלי יחצאל וגוני ויער ושלם: (כה) אלה בני בלהה אשר-נתן לבן לרחל בתו ותלד את-אלה ליעקב כל-נפש שבעה: (כו) כל-הנפש הבאה ליעקב מצרימה יצאי ירדו מלבד נשי בני-יעקב כל-נפש ששים ושלש: (כז) ובני יוסף אשר-ילדו במצרים נפש שנים כל-הנפש לבית-יעקב הבאה מצרימה שבעים:

4) דברים פרק י', כ-כב

(כ) את-ה' אלהיך תירא אתו תעבד ובו תדבק ובשמו תשבוע: (כא) הוא תהלתך והוא אלהיך אשר-עשה אתך את-הגדלות ואת-הנוראת האלה אשר ראו עיניך: (כב) בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה ועתה שמך ה' אלהיך ככוכבי השמים לרב:

5) בראשית פרק לז פסוק לה

ויקמו כל-בניו וכל-בנותיו לנחמו וימאן להתנחם ויאמר פי-ארד אל-בני אבלי שאלה ויבך אתו אביו:

6) דברים פרק לב פסוק ח

בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבלת עמים למספר בני ישראל:

Questions:

- What is the statistical likelihood that of 70 members of יעקב's bloodline, 68 would be male?
- Who are בנותיו mentioned in פרק לז and then in the introduction to our list?
- Why does the text explicitly exclude בני יעקב who, presumably, are not part of the bloodline, from the count? They would not have been expected to be included in any case

7) בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת ויגש פרשה צד

כל הנפש הבאה וגומ' ובני יוסף אשר יולד לו וגומ' ר' לוי בשם ר' שמואל בר נחמן ראיתה מימך אדם נותן לחברו ששים וששה כוסות, וחוזר ונותן לו אף שלשה, והוא מונה אותם שבעים, אלא זו יוכבד שהשלימה מניין של ישראל במצרים... ויש אומרים יעקב השלים עמהם את המניין... ויש אומרי' הקדוש ברוך הוא השלים עמהם את המנין, ויש אומרים תושים בן זן השלים עמהם את המניין, בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב ובן דן חשיים... ויש אומרים שרח בת אשר השלימה עמהן את המנין...

(8) אבן עזרא בראשית פרק מו פסוק ז

בנותיו היא דינה לבדה. ויתכן שהיו לדינה שפחות קטנות גדלו עמה, ובעבור בתו קראם הכתוב בנות יעקב, בעבור שגדלו בביתו, כמו בני מיכל, וכן ובנות בניו כי אחת היא:

(9) רמב"ן בראשית פרק מו פסוק ז

ובנות בניו - שרח בת אשר ויוכבד בת לוי, לשון רש"י. ומה ירבה בבנותיו. אבל דרך הכתוב כשידבר ביחוסים הרבים יאמר ביחיד לשון רבים, ובני דן חושים (להלן פסוק כג), ובני פלוא אליאב (במדבר כו ח), וכן בנותיו, דינה, ובנות בניו, שרח בת אשר. אבל יוכבד לא יזכרנה הכתוב כמו שאמר כל נפש ששים ושש, אבל ירמוז אליה כדעת רבותינו (ב"ב קכג א):

(10) שד"ל בראשית לז:לה

וכל בנותיו לדעת ראב"ע ורמב"ן היו דינה ושרח בת אשר ויש אומרים כלותיו, ומוהר"ר אברהם גריגו (וכן הביא ראז' {נמילר} בספק) אומר כי בנות אחרות נולדו ליעקב (ככתוב למטה מ"ו:ז) בנותיו ובנות בניו אתו, ולא הזכיר רק דינה מפני המאורע כי כן בכל מקום בספור התולדות אינו מזכיר אלא הזכרים ואותן הנקבות שאירע בהן איזה ענין פרטי או שהיו מפורסמות באיזה דרך שיהיה. ונ"ל כי באמת אין ספק שבנות אחרות היו ליעקב ולבניו, אמנם לא נכנסו בכלל השבעים נפש, כי נישאו לבני אחיהן ולבני דודיהן, כיוכבד שנישאת לעמרם, והנה כתוב מלבד נשי בני יעקב (למטה מ"ו:כ"ו), לפיכך לא נמנו, רק דינה ושרח שנמנו נראה שהיו פנויות.

(11) נצי"ב בראשית מו:ז

בנותיו ובנות בניו - פירש רש"י 'סרח בת אשר ויוכבד בת לוי'. והפלא לומר שבני יעקב לא הולידו כולם רק זכרים ולא נקבות. אלא נראה, דגם המה הולידו הרבה נקבות אלא שלא היו בכלל שבעים נפש, ולא עוד אלא דיעקב עצמו היו לו עוד בנות מנשיו כמשמעות הכתוב לעיל (לז, לה) ויקומו כל בניו וכל בנותיו, אלא שלא נזכרו בשום משום שלא היה בהם ענין נוגע לאומה הישראלית כמו שאירע ע"י דינה. ואל תתמה, שהרי גם באברהם אבינו איכא תנא בב"ב (קמא, א) שהיתה לו בת, ולא נזכרה בתורה משום שלא יצא ממנה זכרון בישראל לדורות, והכי נמי היה ביעקב אבינו.

ולא תקשה ממה שכתוב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים, דודאי היו יותר משבעים, אלא שבעים אלו היו מכוונים נגד שבעים שרי אומות העולם כמו שכתבתי בשירת האזינו בפסוק בהנחל עליון גוים, וגם היו משונים מטבע שאר בני אדם, שהרי שמעון ולוי בני י"ג הרגו עיר ומלוואה אע"ג שהיו כמה אנשים שלא מלו עצמם, כמו שכתבתי לעיל (לד, כד), וער ואונן נשאו אשה להוליד, וכן פרץ, הולידו בני ז' וח', ודינה בת שש כבר היתה ראויה לאיש לרדוף אחריה. וכן היו כל השבעים נפש. משא"כ שאר בנות שהולידו לא היו אלא כשאר בני אדם. ועיין מה שכתבתי להלן (נ, כג) בבני מנשה. וכל זרעו - הוסיף בזה דור מאוחר מבני בניו, וכדאיתא ביבמות (ע, א): אין לי אלא זרעה, זרע זרעה מנין, ת"ל וזרע אין לה מכל מקום (עכ"ל), הרי אפילו כמה דורות בכלל זרע, וגם כאן לשון וכל זרעו משמע הכי. ועדיין אינו מדוקדק כפל וכל זרעו, הרי כתיב במקרא הקודם וכל זרעו אתו, אלא נכלל בזה תלמידיו שלמדם תורה, וכמו שכתבתי להלן (מח, יט) בפסוק וזרעו יהיה מלא הגוים.

(12) נצי"ב דברים לב:ז

וכל זה היה למספר בני ישראל, כי כמו בדור הראשון של אומות העולם היו רק שבעים שרים מחולקים, כך היו בישראל שבעים נפש במצרים גדולי המעלה, כמו שכתבתי בספר בראשית ולעיל. וכמו שאחר-כך נעשו (האומות) שבעים גוים, כן אח"כ במדבר נתחלקו (ישראל) לשבעים משפחות. מכל זה שהיו מכוונים נגד מספר בני ישראל אנו מבינים: